

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

RESOLUTSIOONID

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

KOMITEE TÄISKOGU 527. ISTUNGJÄRK 5. JA 6. JUULIL 2017

Resolutsioon teemal „Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee panus Euroopa Komisjoni 2018. aasta tööprogrammi“

(2017/C 345/01)

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 5.–6. juuli 2017 istungjärgul (5. juuli istungil) vastu järgmise resolutsiooni. Poolt hääletas 191, vastu hääletas 6, erapooletuid oli 16.

1. Positiivse narratiivi loomine ELi jaoks

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (edaspidi „komitee“) rõhutab 2018. aasta tähtsust komisjoni – ja Euroopa Parlamendi – praeguse koosseisu tegevuse viimase täisaastana. Seepärast kutsub komitee komisjoni üles olema oma tööprogrammi koostamisel ambitsioonikas, ent siiski pragmaatiline, et käsitleda asjakohaselt väljakutseid, millega on vastakuti teelahkmel seisev Euroopa Liit. Arvestades Brexiti ja üleilmseid arengusuundi ümbritsevat ebakindlust, on rohkem kui kunagi varem tarvis laiaulatuslikku, osaluspõhist ja struktureeritud arutelu Euroopa tuleviku üle. On oluline pöörduda tagasi juurte juurde ning tuletada meelde liidu esialgset projekti, alusväärtusi ja -eesmärke, mis on sätestatud ELi aluslepingutes.

1.2. Peaksime lähtuma seni saavutatud positiivsetest tulemustest. Ent natsionalistlike, proteksionistlike, autoritaarsete ja populistlike hoiakute ja liikumiste ilmumist tuleks vaadelda häirekellana ELi institutsioonide ja liikmesriikide juhtidele – see annab märku, et peame uurima, mida tuleb teha üldsuse usalduse tagasivõitmiseks ja Euroopa projektile eduka tuleviku kindlustamiseks.

1.3. Seepärast kutsub komitee komisjoni üles püüdlema tugeva, kindla ja sidusa liidu poole, mis on võimeline looma jätkusuutlikku kasvu, kvaliteetseid töökohti, heaolu ja võrdseid võimalusi kõigile inimestele Euroopas, lähtudes jagatud nägemusest ja positiivsest narratiivist, mis põhineb üldsuse kaasamisel ja osalusel. Ühtne ja sidus liit, mille aluseks on liikmesriikide pühendumine eesmärgile, on hädavajalik, et vastata ELi ees seisvatele majanduslikele, sotsiaalsetele ja keskkonnavalgetele väljakutsetele. Ka sisemine ühtekuuluvus on eeltingimus selleks, et EL saaks olla tugev ülemaailmne tegutseja sellistes valdkondades nagu rahvusvaheline kaubandus, julgeolek, energia, kliimapolitiika ja inimõiguste edendamine.

1.4. Komitee tunnustab, et Brexiti läbirääkimiste tõttu kujuneb 2018. aasta proovikiviks. Siiski on oluline, et komisjon jätkaks juba kokkulepitud – iseäranis ühtse turu algatustega seotud – meetmete rakendamist. Samas tuleb ette valmistada ELi pikaajalist tulevikku. Komitee viitab siinkohal oma seisukohtadele seoses Euroopa tulevikku käsitleva valge raamatuga. Komitee esitab arvamusi ka sellega seonduvate aruteludokumentide kohta ja seepärast viidatakse käesolevas panuses neile teemadele vaid lühidalt.

1.5. Kuna majanduse, tööhõive, inimeste heaolu ja keskkonna vahel on tugev seos, kutsub komitee komisjoni üles rakendama oma tööprogrammis läbivalt kestliku arengu põhist lähenemisviisi. Seepärast keskendab komitee oma panuse järgmisele kolmele nn kestlikkuse sambale:

a) Euroopa majandusliku aluse tugevdamine;

b) sotsiaalse mõõtmise tugevdamine ja

c) vähese CO₂-heitega ringmajandusele ülemineku lihtsustamine.

1.6. Komitee toonitab, et need sambad on üldised, jagamatud ja sõltumatud. EL peaks olema ambitsioonikas ja seadma sihiks sellised poliitikameetmed ja algatused, mis viivad ühtaegu nii majanduslikust, sotsiaalsest kui ka keskkonnanalasest aspektist kasutoovate lahendusteni.

1.7. Selleks innustab komitee komisjoni töötama oma poliitikameetmed välja integreeritud viisil ning kohaldama sidusat ja järjepidevat lähenemisviisi, mis hõlmab komisjoni kõiki osi ning teeb poliitika- ja õigusloomes lõpu kapseldumisele. Samuti kutsub komitee komisjoni üles jätkama – kooskõlas parema õigusloome põhimõtetega – ELi õigusloome kvaliteedi parandamist ning õigusaktide lihtsustamist ja selgemaks muutmist eesmärgiga luua praktilist kasu kõigi osalejate jaoks.

1.8. Lisaks kordab komitee oma üleskutset koostada üldstrateegia, et integreerida ÜRO 2030. aastani kavandatud tegevuskava kestliku arengu eesmärgid kõigisse ELi asjakohastesse poliitikasuundadesse, ning kutsub komisjoni valmistama komitee peatse arvamuse „Üleminek jätkusuutlikumale Euroopa tulevikule – strateegia aastaks 2050“ põhjal ette jätkusuutlikkuse pikaajalise nägemuse ja strateegia.

1.9. Komitee rõhutab, et kodanikuühiskonna osalemine ELi poliitika, programmide ja muude algatuste väljatöötamises, rakendamises ja järelevalves on strateegiliselt tähtis, et jõuda käegakatsutavate tulemusteni, saavutada üldsuse heakskiit ja edendada ühiskonnas ühtekuuluvust. Sotsiaalpartneritel on eriline roll tööhõivet ja tööturget otseselt või kaudselt mõjutava poliitika väljatöötamisel ja rakendamisel.

1.10. Tegevusettepanekud on üksikasjalikumalt esitatud punktides 2–5, ent komisjoni 2018. aasta tööprogrammi **peamised poliitilised prioriteedid** võtab komitee kokku järgmiselt:

- komitee kutsub komisjoni üles jätkama ühtse turu edasisele arendamisele suunatud strateegiate ja programmide rakendamist, võttes arvesse selle majanduslikku ja sotsiaalset mõõdet kestliku arengu mudeli raamistikus. Ta tunnistab küll, et majandus- ja rahaliit on ühtse turu kese, ent peab iseäranis vajalikuks meetmeid kapitaliturgude valdkonnas ning digi-, energia- ja transporditurgude alal. Lisaks kutsub komitee üles kujundama välja aktiivse kaubanduspoliitika, võttes arvesse läbipaistvuse vajadust ja kodanikuühiskonna tihedat kaasatust.
- komisjon peaks ettevõtluse, innovatsiooni ja tööstuse arengu edendamiseks valima igakülgse strateegia, mis hõlmaks võimalusi ja väljakutseid, mis kaasnevad ülemaailmsete megatrendidega, nagu digiteerimise kiire areng ja asjade internet ning üleminek vähese CO₂-heitega ringmajandusele;
- komitee kutsub komisjoni üles arendama ELi sotsiaalset mõõdet eesmärgiga edendada kaasaval viisil kvaliteetsete töökohtade loomist, parandada oskusi ja teadmisi, suurendada sotsiaalseid investeeringuid ja arendada välja sotsiaalmajandus ning ennetada vaesust, ebavõrdsust, diskrimineerimist ja sotsiaalset tõrjutust, pöörates eritähelepanu noorte kaasamisele ühiskonda. Lisaks tuleks iseäranis pöörata tähelepanu sellele, kuidas vastata digiteerimisest põhjustatud sügavatele muutustele kogu ühiskonnas;
- komitee kutsub üles võtma meetmeid, et keskendada tõhusalt avaliku sektori vahendeid ja vastata tulevastele väljakutsetele, mis tulenevad Brexitist ning vajadusest jätkusuutliku kasvu, innovatsiooni, tööhõive ja ühtekuuluvuse järele. Lisaks avaliku sektori investeeringutele tuleb edendada ka erainvesteeringuid, et vastata märkimisväärsele investeerimisvajadusele;
- komisjon peaks jätkama meetmete rakendamist, sh välispiiride tõhusat kontrollimist, et kaitsta Euroopat julgeolekuohtude eest. Ta peaks samuti tugevdama meetmeid, mille abil muuta EL mitmepoolse koostöö ja aktiivse konfliktiennetuse kaudu tõhusamaks maailmatasandil tegutsejaks. Lisaks tuleb komitee arvates tugevdada kaitsekoostööd;

- oma abi pakkudes kutsub komitee komisjoni üles koostama strateegia sellise struktureeritud kodanikuühiskonna dialoogi loomiseks, mis oleks korraldatud tõhusalt ja järjepidevana.

2. Euroopa majandusliku aluse tugevdamine

2.1. Euroopa poolaasta ning majandus- ja rahaliit

2.1.1. Euroopa poolaasta protsess peaks tugevdama komisjoni koordineerivat rolli tagamaks, et liikmesriigid täidavad strateegia „Euroopa 2020“ eesmärgi ja soovitusi ning viivad ellu struktuurireformid, mis on vajalikud pikaajalise jätkusuutliku majanduskasvu ja kvaliteetsete töökohtade loomiseks ning sotsiaalse progressi saavutamiseks. Selle protsessi peamine edutegur on sotsiaalpartnerite ja teiste kodanikuühiskonna esindusorganisatsioonide tihedam kaasamine ning suurem vastutus reformiprogrammide koostamisel ja rakendamisel, arvestades, et sotsiaalpartnerite ainupädevusi, vastutust ja ülesandeid silmas pidades on neil täita eriroll.

2.1.2. Komitee kutsub üles sümmeetrilisele makromajanduslikule kohandamisele euroalal, mida peaksid tegema nii jooksevkonto puudujäägi kui ka ülejäägiga liikmesriigid. See hõlmab koondatud positiivset eelarvepoliitikat euroalal tervikuna.

2.1.3. Majandus- ja rahaliit on Euroopa integratsiooni keskne element. Komitee soovib viidata oma varasematele seisukohtadele ja kutsub üles tegema algatusi majandus- ja rahaliidu lõpuleviimiseks, sh selle juhtimise väljatöötamise, demokraatliku kontrolli ja makromajandusliku dialoogi alal.

2.2. Rahalised vahendid ja investeeringud

2.2.1. Järgmise mitmeaastase finantsraamistikuga peaks komisjon tulemuslikkusele ja tulemustele orienteeritud lähenemisviisi järgides sillutama teed, et vahendeid tõhusalt suunata ning vastata tulevastele väljakutsetele, mis tulenevad Brexitist ja vajadusest jätkusuutliku kasvu, konkurentsivõime, innovatsiooni, tööhõive ja sotsiaalse ühtekuuluvuse järele. Komitee kutsub komisjoni üles viima järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kestuse kooskõlla komisjoni ja parlamendi poliitilise tsükliga. Samuti kutsub ta üles tegema ettevalmistusi ELi uut tüüpi omavahendite kasutuselevõtuks.

2.2.2. Komitee peab tervitatavaks Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi (EFSI) teist etappi investeeringute hoogustamiseks sel teel, et koos avaliku sektori kapitaliga, mis pärineb nii riiklikest kui ka piirkondlikest allikatest, kaasatakse üha enam erakapitali. Selleks peaks EFSI kohaldamisala hõlmama lisaks pankadele ka teisi finantsvaldkondi.

2.2.3. Komitee rõhutab vajadust kasutada ELi rahastuid tulemuslikumalt ja tõhusamalt. Prioriteediks tuleb seada investeeringud innovatsiooni, ettevõtlusse, oskuste arendamisse, aktiivsesse tööturupoliitikasse ning digi-, energia- ja transpordisüsteemidesse, tagades vahendite asjakohase eraldamise suurema sotsiaalse mõjuga projektidele.

2.2.4. Komitee rõhutab, et juurdepääsu parandamiseks erarahastusele, pidades seejuures iseäranis silmas VKEde vajadusi, tuleb jätkata kapitaliturgude liidu ellurakendamist. Samuti tuleks edendada omavahendite- ja kapitaliturupõhist rahastamist.

2.2.5. Seoses pangandusliidu loomise lõpuleviimisega toonitab komitee, et täiendava riskijagamisega peavad kaasnema täiendavad ettepanekud riskide vähendamise kohta. Panganduseeskirjade peatsel reformimisel peaks komisjon pöörama asjakohast tähelepanu väikeste ja lihtsama struktuuriga pankade iseärasustele ja võimalustele.

2.2.6. Komitee nõuab samme maksupettuse, maksudest kõrvalehoidumise ja agressiivse maksuplaneerimise vastu võitlemisel. Tuleks muuta maksusüsteemide praegust ettevõtete laenurahastuse kasuks kallutatust. Seoses käibemaksuga kordab komitee oma soovitusi liikuda praeguselt üleminekusüsteemilt lõpliku käibemaksukorra suunas, mis on välja töötatud vastavalt Euroopa ühtse turu vajadustele.

2.3. Digi-, energia- ja transpordisüsteemid

2.3.1. Komitee toonitab digitaalse ühtse turu olulisust kogu ühiskonna jaoks. Digiteerimise potentsiaali kasutamise kõige olulisemate tingimuste hulka kuuluvad digioskused, soodne ettevõtluskeskkond ja tarbijate usaldus. Kuna andmed

kujutavad endast tootmistegurit ja toorainet majandusliku lisandväärtuse loomiseks, on äärmiselt suur tähtsus andmete juurdepääsetavusel ja nende vabal liikumisel. Samas tuleb tagada isiku- ja äriandmete asjakohane kaitse, pöörates erilist tähelepanu konkreetsete ettevõtete loodud andmetele. Samuti innustab komitee komisjoni jätkama jõupingutusi küberjulgeolekualase suutlikkuse ja koostöö suurendamiseks. Lisaks kutsub komitee üles rahvusvahelisele koostööle digivaldkonnas, nt OECD raames.

2.3.2. Tuleb jätkata digitaristu, sh lairiba- ja traadita ühenduse, digitaalsete energia- ja transpordisüsteemide ning nutikate hoonete ja kogukondade arendamist. Haridus-, tervishoiu- ja sotsiaalsektoris tuleb digiteerimise kasutamist asjakohaselt propageerida. Tuleks edendada ka digiteerimise täielikku kasutamist haldusprotsesside sujuvamaks muutmiseks. Erilist rõhku tuleks panna kaugete piirkondade hõlmamisele ja minimaalse digitaalse juurdepääsu võimaldamisele igähele, suurendades ka ühiskonna haavatavate rühmade kaasamist.

2.3.3. Komitee on energialiidu algatust algusest peale kindlalt toetanud. Ta kutsub komisjoni üles jätkama energialiidu strateegia rakendamist, tagades asjakohase energiataristu ja sujuvalt toimivad energiaturud, mis kindlustavad üldsusele ja ettevõtetele juurdepääsu turvalisele, taskukohasele ja kliimasõbralikule energiale. Komitee toonitab, kui tähtis on energiadialoog, mis toimub ELi, riiklikul ja kohalikul tasandil ning kuhu on täielikult kaasatud kodanikuühiskond. Komitee esitab regulaarselt seisukohti energialiidu ja konkreetsete algatuste seisu kohta.

2.3.4. Transport on energialiiduga tihedalt seotud. Kuna transport on üks põhilisi tegureid, mis võimaldab kogu ühiskonna tegevust, väärib see komisjoni tööprogrammis esileküündivat kohta. Meetmete peamine eesmärk peaks olema võimaldada inimestele ja ettevõtjatele juurdepääsetavat, sujuvat, turvalist, taskukohast ja kliimasõbralikku liikuvust ja transporti. See nõuab märkimisväärsed avaliku ja erasektori investeeringuid transpordisüsteemidesse ja ühistranspordi arendamist. Transpordiga seonduvate energia- ja kliimaküsimuste ning uute tehnoloogiate kasutuselevõtu arendamisega ei tohiks tegeleda transpordituru küsimustest eraldi.

2.3.5. Üldist majandushuvi pakkuvate teenuste horisontaalset tähtsust arvestades kutsub komitee komisjoni üles parandama asjaomaste teenuste osutamise eest riigipoolse hüvitise maksmist käsitlevaid eeskirju ja nende rakendamist, et anda suuniseid ja teha kokkuvõtte parimatest tavadest.

2.3.6. Komitee tunnustab nii linnade kui ka maapiirkondade rolli majanduslikus, sotsiaalses ja territoriaalses arengus ning ühte kuuluvuses. Linnade rolli rõhutades peaks EL jätkama tööd selgelt määratletud ja nõuetekohaselt rakendatud linnade tegevuskavaga. Komisjoni uues lähenemises integreeritud territoriaalsele arengule tuleks kasutada maa-, mäg- ja saarepiirkondade märkimisväärsed potentsiaali.

2.4. Tootmise ja teenuste arendamine

2.4.1. Komitee kutsub komisjoni üles otsustama tööstuse arengu valdkonnas igakülgse lähenemisviisi ja strateegia kasuks. Erilist tähelepanu tuleks pöörata võimalustele ja väljakutsetele, mis kaasnevad ülemaailmsete megatrendidega, nagu digiteerimise kiire areng ja asjade internet, tootmis- ja teenindussektori omavahel sidumine ning üleminek vähese CO₂-heitega ringmajandusele.

2.4.2. Samuti tuleb avada teenuste kasvupotentsiaal, sh jaekaubandussektoris, tagades samas tarbijate ja töötajate õigused ning tunnistades, et ühtsel turul on ikka veel tõkkeid.

2.4.3. Innovatsioonipoliitikal, sotsiaalne innovatsioon kaasa arvatud, on otsustav tähtsus majanduse konkurentsivõime ja elavnemise ning sotsiaalsete hüvede saavutamise seisukohalt. Komitee kutsub üles edendama programmi „Horisont 2020“ kontekstis riigülesleid võrgustikke ning mitut valdkonda hõlmavaid võrgustikke ülikoolide, ettevõtete ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel. Samuti soovib komitee lihtsustada rahastamist ja riigiabi reguleerivaid halduseeskirju.

2.4.4. Tarvis on kogu ELi hõlmavat strateegiat „Tööstus 4.0 ja ühiskond 4.0“, mis keskenduks tehnoloogiale ja platvormidele, standarditele ja etalonarhitektuuridele, piirkondlike digitaalsete innovatsioonikeskuste võrgustikele ja oskustele kõigil tasanditel.

2.4.5. Seoses ülemaailmsetest megatrendidest põhjustatud väljakutsetega konkreetsetes tööstusharudes, nagu auto-, terase- ja söetööstus, nõuab komitee struktuurimuutuse nõuetekohast haldamist õiglaste ja asjakohaste üleminekuraamistike ja sotsiaalpartneritega sektoripõhistes küsimustes peetava dialoogi kaudu. Teisalt tuleb kinni haarata sellistes valdkondades nagu kosmose- ja kaitsetööstus tekkivatest võimalustest ja need oma kasuks pöörata, tagades samas soodsad tingimused tööstussektorite arenguks üldiselt, kindlustades head töötingimused.

2.4.6. Eraldi jõupingutusi tuleb teha väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate rahastamise, uuenduslikkuse ja rahvusvahelistumise suurendamiseks ning täielikult tuleb ellu rakendada Euroopa väikeettevõtlusalgatus „Small Business Act“. VKEde poliitika peaks olema kohandatud eri ettevõttevormide, nt pereettevõtete, traditsiooniliste väike- ja mikroettevõtete, idu- ja kasvufirmade, sh sotsiaalsete ettevõtete erinevatele vajadustele. Samuti kutsub komitee komisjoni üles käivitama konsulteerimise VKEde määratluse teemal.

2.4.7. Komitee peab oluliseks kujundada põhjalik ülevaade uutest trendidest tootmis- ja tarbimismustrites, nt koostööpõhine majandusmudel, ringmajanduse mudel, jagamis- ja funktsionaalse majanduse mudelid ning uute võimaluste, nt sotsiaalmajanduse arendamine. Tuleb võtta meetmeid nende uute ja erisuguste mudelite kasutuselevõtu hõlbustamiseks, ent samal ajal tuleb tagada võrdsed tingimused ning asjakohaste ja vajalike õigusaktide järgimine, et kindlustada üldsuse ja tarbijate kaitse ning töötajate õigused.

2.4.8. Sotsiaalmajanduse erilist rolli arvestades kordab komitee oma taotlust käivitada laiaulatuslik sotsiaalmajanduse tegevuskava kooskõlas nõukogu 7. detsembri 2015. aasta järeldustega sotsiaalmajanduse kui Euroopa majandusliku ja sotsiaalse arengu olulise teguri edendamise kohta.

2.4.9. Mitmeotstarbelisus, põllumajandusmudelite mitmekesisus ja jätkusuutlikkus peaksid jääma tähelepanu keskmesse, kui käsitletakse ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, ajakohastamist ja lihtsustamist järgmise mitmeaastase finantsraamistiku osana. Suuremaid jõupingutusi on tarvis ka teadustööks ja digiteerimiseks põllumajandussektoris.

2.4.10. Komitee kutsub komisjoni üles liikuma integreerituma põllumajandus- ja toidupoliitika suunas, võttes arvesse ka vajadust minna üle ringmajandusele ja vähendada järsult toidu raiskamist. Komisjon peaks vastu võtma õigusakti ebaõiglaste kaubandustavade kaotamiseks toiduainete tarneahelas.

2.4.11. Tööstuse ja põllumajanduse tõelise arengu ja elavdamise võimaldamiseks peab poliitiline ja õigusraamistik looma stabiilse ja prognoositava investeerimis- ja tegevuskeskkonna ning järgima parema õigusloome põhimõtteid, pidades silmas kodanike heaolu.

2.5. *Rahvusvaheline kaubandus*

2.5.1. Komitee kutsub üles pidama aktiivseid ja õiglasi kaubanduslähirääkimisi selliste partneritega nagu Jaapan, Mercosuri ja ASEANi riigid ning rakendama sujuvalt juba sõlmitud kokkuleppeid, võttes arvesse komitee varasemates arvamustes tõstatatud küsimusi. Komisjoni teatise „Kaubandus kõigile“ rakendamisel on komitee arvates oluline viia läbirääkimised lõpule tasakaalustatud ja läbipaistval viisil, saavutades eeliseid ettevõtete ja kodanike jaoks ning kaitstes samas keskkonna-, sotsiaal-, tööhõive-, tarbija- ja muid norme ning avalikke teenuseid. Kokkuvõttes rõhutab komitee, kui oluline on läbipaistvus ja kodanikuühiskonna kaasamine kaubanduslepingute üle toimuvatel läbirääkimistel, nende rakendamisel ja järelevalves kohe algusest peale.

2.5.2. Komitee peab tervitavaks investorite vaidluste lahendamise osas investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise uue süsteemi abil tehtud parandusi, kuid nõuab komisjonilt täiendavaid meetmeid, et investeerimiskohtu süsteem saaks sõltumatu rahvusvahelise kohtuorganina tõeliselt toimida.

2.5.3. Kahepoolsete kaubanduslähirääkimiste pidamine ei tohiks nõrgestada kohustusi, mis EL on võtnud WTO ees, ega tugevat mitmepoolset ülemaailmset kokkulepet. Komitee ootab aktiivseid järelemeetmeid 2017. aasta WTO ministrite

konverentsile sellistes valdkondades nagu põllumajandus ja e-kaubandus. Lisaks tuleb kiiresti hinnata riske ja võimalusi kodanikuühiskonna vaatenurgast lähtuvalt, et määrata kindlaks edasised sammud teenustekaubanduse lepingu (TiSA) ja keskkonnatoodete lepingu (EGA) suhtes käimasolevatel mitmepoolsetel läbirääkimistel. Samuti kutsub komitee üles võtma kiiresti vastu ja viima ellu ELi kaubanduskaitse poliitika reformi.

2.5.4. Komitee peab oluliseks, et tagataks sidusus kaubanduspoliitika ning ÜRO kestliku arengu eesmärkide, Pariisi kliimakokkuleppe ja ELi arengupoliitika vahel. Selleks tuleb püüda lisada kaubanduslepingutesse ambitsioonikad kaubandus- ja säästva arengu peatükid koos tugevate kodanikuühiskonna järelevalvemehhanismidega.

2.5.5. Lisaks nõuab komitee kodanikuühiskonna järelevalvet lepingute kõikide aspektide üle, sh sellised, mille puhul ei ole kodanikuühiskonda hõlmavat ühist järelevalveorganit konkreetselt sätestatud. Komitee eksperteadmised annavad selles töös väärtuslikke eeliseid.

2.5.6. Samuti kutsub komitee üles arutelule kodanikuühiskonnaga kavandatud mitmepoolse investeerimiskohtu mõju hindamise ja praktilise rakendamise üle.

3. Euroopa sotsiaalse mõõtmise edendamine

3.1. Euroopa sotsiaalõiguste samm

3.1.1. Komitee võtab teadmiseks komisjoni teatise Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta ja ettepaneku võtta vastu ühine teadaanne Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta ning sellega kaasnevad seadusandlikud ja muud kui seadusandlikud algatused. Komitee tegeleb selle paketiga ja esitab aegsasti oma arvamused.

3.1.2. Seni viitab komitee oma varasemale arvamusele Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta, ⁽¹⁾ milles ta tõi välja oma üldised eesmärgid seoses samba arendamisega, kombineerides õiguslikke ja mitteõiguslikke vahendeid, mis on seotud selliste valdkondadega nagu töö tulevik, õiglased töötingimused, tööhõive, ELi kehtiva sotsiaalõigustiku jõustamine ja sotsiaalsed investeringud. Komitee märkis, et samm peaks kehtima kõigile liikmesriikidele, ent tunnistas samas, et euroala võib vajada erivahendeid/-mehhanisme. Ta väljendas seisukohta, et Euroopa poolaasta ja riiklikud reformikavad peaksid olema samba rakendamisel ja järelevalves põhilisteks eestvedajateks, ja kutsus üles määratlema Euroopa poolaasta raames konkreetsed võrdlusalused.

3.1.3. Tööturgude raamtingimused peavad toetama uusi ja mitmekesisemaid karjäärivõimalusi. Töömaailmas on vaja erinevaid viise tööjõu hankimiseks ja erinevaid töövorme. Selleks on vaja pakkuda sobivat töökaitsega seotud õiguskeskonda, et tagada õiglaste töötingimuste raamistik ja soodustada värbamist kõigi töölepingute alusel.

3.1.4. Selleks et reageerida muutuvale nõudlusele oskuste ja pädevuste järele, rõhutab komitee vajadust parandada tööol põhinevat haridussüsteemi, kutseharidust ja -õpet ning elukestvat õpet, aga ka oskuste täiendamist ja ümberõpet. Samuti tuleb kujundada viisid, kuidas muuta sujuvamaks üleminek ühelt töökohalt teisele ja töötusest või hariduse omandamiselt tööellu, seades eesmärgiks kaasava tööturu.

3.1.5. Arvestades tõsiasja, et ELi tulevik on tihedalt seotud nooremate põlvkondade usaldusega Euroopa projekti vastu, rõhutab komitee, et komisjon peaks tugevdama oma meetmeid noorte tööpuuduse ja tõrjutuse algpõhjuste tõhusaks käsitlemiseks.

3.1.6. Kaasava majanduskasvu ja sotsiaalse ühtekuuluvuse suurendamiseks nõuab komitee meetmeid, mille abil vastata sotsiaalsete investeringute vajadusele, pidades silmas inimestesse ning sotsiaaltaristusse ja -teenustesse investeerimist. Täiendavalt tuleb kaaluda, kuidas muu hulgas EFSI abil ühendada nn Junckeri teine kava sotsiaalsete investeringute paketi eesmärkidega. Lisaks on komitee kutsunud üles looma Euroopa sotsiaalsete investeringute pakti, mis peaks toetama sotsiaalseid reforme ja sotsiaalseid investeringuid ning aitama luua uuendatud majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse lähenemise. Sotsiaalseid investeringuid tuleks toonitada ka iga-aastases majanduskasvu analüüsis.

⁽¹⁾ 25. jaanuari 2017. aasta arvamus „Euroopa sotsiaalõiguste teemalise arutelu käivitamine“ (ELT C 125, 21.4.2017, lk 10).

3.1.7. Euroopa Sotsiaalfond peaks ka edaspidi jääma Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide keskseks osaks. Seejuures tuleks erilist tähelepanu osutada haavatavate elanikkonnarühmade (nt noored, sisseändajad ja pagulased ning puudega inimesed) koolitamisele ja tööturule integreerimisele. Erasmuse programmi uute menetluste tõhustamine ja kasutuselevõtmine peab olema süstemaatilisem ja kaasavam. Komitee kordab ka oma üleskutset anda kõigile noortele võimalus saada kasu Euroopa vahetustest.

3.1.8. Kuigi komitee tunnistab, et vaesuse vähendamine kuulub esmajoones liikmesriikide pädevusse, juhib ta tähelepanu järgmisele: vaesuse vähendamisega tuleks süsteemselt tegeleda Euroopa poolaasta protsessi kaudu; tuleks jätkata toetust teadusuuringutele selliste näidiseelavete alal, mis võimaldavad väarikat elu; tuleks kasutada võrreldavaid ja ühiseid näitajaid nt vaesuse ja ebavõrdsuse kohta, aga ka kohustuslikke sotsiaalse mõju hindamisi kõigi riiklikes reformikavades ja riigipõhistes soovitustes esitatud reformikavade suhtes. Samuti on komitee kutsunud üles looma integreeritud Euroopa fondi vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemiseks, mis põhineks enim puudust kannatavate isikute Euroopa abifondi ja Euroopa Sotsiaalfondi rakendamisest saadud kogemusel. Lisaks sellele tuleks strateegia „Euroopa 2020“ siduda tegevuskava 2030 rakendamisega.

3.2. **Kodaniku- ja tarbijaõigused**

3.2.1. Komitee kutsub komisjoni üles jälgima tähelepanelikult ELi põhiväärtuste ja aluspõhimõtete järgimist kõigis liikmesriikides ning tugevdama menetlusi demokraatia, õigusriigi põhimõtte, põhiõiguste, inimõiguste ja õiguskaitse kättesaadavuse kaitsmiseks.

3.2.2. Tarbijapoliitika on suuresti üldistes huvides ja võib seega mõjutada inimeste pühendumist ELi integratsiooni-protsessile. Komitee kutsub komisjoni üles tagama, et õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi raames, digimaailmas ning toodete ja teenuste ohutuse küsimuses on tarbijaõigused tagatud ja neid järgitakse. Komisjon peaks tugevdama meetmeid, mille eesmärk on kõrvaldada küttestuvõimetus ja tarbimisvõimetus ning parandada kõigi eurooplaste jaoks toidu ja teenuste kättesaadavust. Samuti peaks komisjon edendama tarbijate õigust olla informeeritud ja haritud, osaleda ja organiseeruda oma huvide esindamiseks neid puudutavate eeskirjade koostamisel.

3.2.3. Komisjon peab lõpule viima ELi tarbijapoliitika kui valdkonnaülese ja horisontaalse kodanikele suunatud poliitika peamiste õigusvahendite ja muude vahendite läbivaatamise ning esitama uue tegevuskava tarbijate kaitsmiseks järgmisel kümnel aastal.

3.2.4. Komitee kutsub komisjoni üles võtma kõik asjakohased meetmed eesmärgiga hoida ära sooline diskrimineerimine tööturul, hariduses ja otsuste langetamisel ning sooline vägivald. Samuti kutsub komitee komisjoni üles koostama tegevuskava vähemuste ja haavatavate rühmade kaitsmiseks, edendades sellega põhiõiguste täielikku austamist ja mittediskrimineerimist. Komisjon peaks intensiivistama jõupingutusi, et avada taas arutelu direktiivi üle võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta ning käsitleda haavatavas olukorras laste, naiste ja eakate tingimusi ning uusi haavatavuse vorme.

3.2.5. Komisjon peaks ajakohastama Euroopa puuetega inimeste strateegiat kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste komitee soovitustega ning rakendama ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni oma välispoliitikas ja programmides, sealhulgas viies sisse ELi puudekaardi, mida tunnustatakse kõigis liikmesriikides. Samuti tuleks teha algust Euroopa puuetega inimeste õiguste 2020–2030. aasta tegevuskava ettevalmistamisega ja 2021. aasta tuleks kuulutada Euroopa puuetega inimeste õiguste aastaks.

3.2.6. Juurdepääsu tagamine kõigile tuleks integreerida digitaalse ühtse turu algatustesse. Selleks peaks komisjon suurendama oma jõupingutusi, et viia lõpule teiste institutsioonidega peetavad läbirääkimised Euroopa juurdepääsetavuse akti üle. Suurendada tuleks ka reisijate õigusi, osutades erilist tähelepanu puuetega ja piiratud liikumisvõimega inimestele.

3.2.7. Samuti kutsub komitee komisjoni üles toetama haridusasutuste tegevust kõikidel tasanditel, et aidata õppuritel teha vahet võltsuudistel ja teaduspõhistel faktidel.

3.3. Ränne

3.3.1. Komitee toonitab vajadust pagulasi ja varjupaigataotlejaid abistada ja integreerida. Ta pooldab Euroopa ühise varjupaigasüsteemi tulemuslikku reformimist, austades seejuures inimõigusi, ja tõeliselt ühise süsteemi loomist kõigi liikmesriikide jaoks. Samuti soovib komitee liikuda edasi ümberasustamise ja pagulastele mõeldud humanitaarviisadega, et vastata tõelistele vajadustele. Komitee kutsub komisjoni üles jälgima pagulaste liikmesriikide vahel jaotamise kokkuleppe rakendamist.

3.3.2. Lisaks sellele kutsub ta üles vaatama läbi partnerluskokkulepped kolmandate riikidega, mis on transiidiriigid või rändevoogude päritoluriigid, tagamaks, et neis kokkulepetes austatakse inimõigusi ja järgitakse rahvusvahelist õigust, ning töötama välja finantsvahendid, mille abil tegeleda ebaseadusliku rände algpõhjustega.

3.3.3. Kuigi komitee väärtustab tööd, mida komisjon on kehtivate direktiivide hindamise teel teinud seaduslike rändekanalite valdkonnas, nõuab ta siiski tööjõurände pikemaajalist haldamist, ajakohastatud seaduslike liikuvuskanalite kavandamist ja teabe vahetamist tööturuvõimaluste kohta. Euroopa demograafilist struktuuri silmas pidades toonitab komitee vajadust muuta pagulaste ja rändajate tööturule integreerimise väljakutse võimaluseks. Koolitusse ja asjakohastesse tugisüsteemidesse investeerimine on tööturule integreerimist hõlbustav võtmetegur, et rändajad saaksid oma potentsiaali realiseerida, kasutades oma oskusi, ettevõtlikkust ja dünaamilisust –, tunnistades samas mitmekesisuse ja eri kultuuride väärtust meie ühiskonnas üldiselt.

3.3.4. Komitee arvates pakub 2018. aasta kui Euroopa kultuuripärandiaasta ainulaadset võimalust koondada kõiki osalejaid, et astuda vastu populismile ja natsionalismile ning edendada Euroopa tuleviku positiivset narratiivi. Sel taustal võiks suurendada ka teadlikkust kultuuridevahelise mõistmise vajadusest, pidades silmas pagulasi ja rändajaid.

3.4. Sisejulgeolek ja välispoliitika

3.4.1. Komitee kutsub komisjoni üles jätkama meetmete rakendamist, sh välispiiride tõhusat kontrollimist, et kaitsta Euroopat selliste julgeolekuohtude eest nagu terrorism, organiseeritud kuritegevus ja küberkuritegevus.

3.4.2. Lisaks tuleb komitee arvates tugevdada kaitsekoostööd. Seda silmas pidades toetab komitee Euroopa kaitseliidu loomist ja väljendab heameelt Euroopa kaitsealase tegevuskava üle.

3.4.3. Arvestades USA poliitika prognoosimatusest tingitud väljakutseid ning kasvava proteksionismi ja ühepoolse tegutsemise ohtu, innustab komitee ELi jätkama tööd kooskõlas oma üldise strateegiaga, toetades ÜRO raames mitmepoolsust ning tegutsedes aktiivselt konfliktide ennetamise ja rahvusvaheliste kriiside lahendamise nimel. Komitee toonitab ka vajadust eesmärgi, poliitikat ja vahendeid liikmesriikide vahel tihedamalt koordineerida, et muuta EL tõhusamaks maailmatasandil tegutsejaks.

3.4.4. ELi arengukoostöö alus peaks olema tegevuskava 2030 rakendamine. Eeskuju näitamiseks peaks EL esitama ÜRO kõrgetasemelisel poliitilisel foorumil vabatahtliku ülevaate oma liidusisest ja -välisest tegevusest seoses kestliku arengu eesmärkidega.

3.4.5. Komitee toetab Euroopa naabruspoliitika raames platvormi loomist sotsiaalpartneritega dialoogi pidamiseks, et hinnata paremini tööturgu, ja kutsub ELi liikmesriike üles töötama välja ühise Euroopa lähenemisviisi sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimiseks ELi ja selle lõunanaabrite vahel. Naabruspoliitikas peab selgelt esile tulema seos ebastabiilsuse ja vaesuse, ebavõrdsuse ja võimaluste puudumise vahel – need võivad suurendada vastuvõtlikkust radikaliseerumisele ja takistada demokratiseerimise protsessi.

3.4.6. Komitee toonitab välismajandussuhete ja rahvusvahelise diplomaatia tähtsust stabiilsuse ja turvalisuse kaitsmiseks ja suurendamiseks. Samuti innustab komitee ELi kasutama täielikult ära kultuuri võimalikku osa rahvusvahelistes suhetes.

4. Väheste CO₂-heitega ringmajandusele ülemineku lihtsustamine

4.1. Ringmajanduse tegevuskava tuleks ellu viia integreeritud ja sidusal viisil, kasutades võimalusi majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonnavalaste aspektide ühitamiseks. Komitee kutsub komisjoni üles innustama turupõhiseid meetmeid, edendades innovatsiooni, hõlbustades eeskju andvaid algatusi – sh kaugetes ja linnapiirkondades –, edendades nende laiendamist ning pakkudes soodustavat õigusraamistikku. Ta tõstab esile ka seoseid ringmajanduse ja teiste n-ö uute majandusmodelite vahel.

4.2. Asjakohast tähelepanu tuleb pöörata ka n-ö traditsioonilist laadi keskkonnapoliitika ja õigusaktide rakendamisele, mis käsitlevad jäätmekäitlust ning õhu-, vee-, mulla- ja elurikkuse kaitset. Komitee ärgitab komisjoni jätkama seda tööd Euroopa Liidu keskkonnapoliitika rakendamise läbivaatamise osana.

4.3. 2030. aastaks seatud kliimaeesmärgid tuleb täita võimalikult kulutõhusal viisil. Seda silmas pidades palub komitee, et komisjon hindaks põhjalikult praegusi väheste CO₂-heitega poliitika vahendeid ning tagaks, et vahendid on asjakohased ja neid kasutatakse kõige tõhusamal viisil.

4.4. Komisjon peaks kliimaküsimusi käsitlema ka kliimaõigluse vaatenurgast, st nt võrdsuse, inimõiguste ja vaesuse aspektist.

4.5. Kliimadiplomaatia on võitluses kliimamuutuse vastu jätkuvalt oluline ülesanne ELi jaoks. Tuleb jõuda selleni, et kõik suurimad heitkoguste tekitajad kohustuksid saavutama eesmärgid, mis on vähemalt sama ambitsioonikad kui ELi eesmärgid. Ühtlasi ergutab komitee komisjoni püüdlema süsinikdioksiidi heitkoguste ülemaailmse hinnasüsteemi kehtestamise poole, et saavutada ELi väliste konkurentidega võrdsed konkurentsitingimused.

4.6. Komitee kutsub komisjoni üles valmistama ette strateegia oma kliima- ja keskkonnavalaste „käejälje“, st oma positiivse ülemaailmse mõju suurendamiseks. See nõuab keskkonda, mis toetaks innovatsiooni ja investeerimist, ning soodsaid kaubandustingimusi kliimalahenduste ja väheste CO₂-heitega toodete eksportimiseks. Sellega saaks EL anda tõhusa panuse seoses kliimamuutuste ja keskkonnavalaste väljakutsetega ning avaldada palju suuremat mõju kui ainult oma piirides tegutsedes.

5. Kodanikuühiskonna võimestamine ja kaasamine ning sellega konsulteerimine

5.1. Komitee toonitab kodanikuühiskonna organisatsioonide kesksel rollil poliitikameetmete väljatöötamise, rakendamise ja jälgimise kõigil etappidel ja kõigil tasanditel, sh kohalikul tasandil. See nõuab muutust kultuuris ning kodanikuühiskonna väärtuse tunnustamist ELi ja liikmesriikide tasandil, mis on sätestatud juba ELi lepingu artiklis 11, mille kohaselt peaksid ELi institutsioonid edendama ja hõlbustama vertikaalset ja horisontaalset kodanikuühiskonna dialoogi, viima läbi laiapõhjalisi konsultatsioone ja panema aluse Euroopa kodanikualgatustele. Need on täiendavad protsessid, mille toimumine ei piira komiteega konsulteerimist ega sotsiaaldialoogi.

5.2. Komitee jälgib tähelepanelikult struktureeritud dialoogi- või konsultatsioonifoorumeid (nt ringmajanduse sidusrühmade platvorm, Euroopa rändefoorum) ja osaleb aktiivselt neis foorumites, mis koondavad ja kaasavad kodanikuühiskonna organisatsioone ning teisi osalejaid ELi institutsioonidest ja liikmesriikidest. Komitee kutsub üles toetama oma algatusi luua muutuste platvorm (sooline võrdõiguslikkus transpordisektoris) ja kodanikuosaluse institutsiooniline foorum (kodanikualgatuse raames). Selliste platvormide nagu REFITi platvorm loomisel peaks komisjon kaaluma komitee esindatust nendes kooskõlas komiteele aluslepingutes antud mandaadiga ning tagama seda tehes, et see peegeldab komitee koosseisu selle kolme rühma kujul.

5.3. Ülalnimetatud algatusi täiendava protsessina lõi komisjon hiljuti spetsiaalse internetiportaali nimega „Contribute to law-making“ („Panus seadusandlusesse“), et koguda üldsuse – nii organisatsioonide kui ka üksikisikute – arvamusi. Komitee soovib komisjonil eristada kodanikuühiskonna organisatsioonide panuseid üksikisikute panustest. Selleks peaks komisjon koostöös komiteega kaardistama sidusrühmad, et selgitada läbipaistvusregistri abil välja representatiivsed ja geograafiliselt tasakaalustatud sihtrühmad. Lisaks peaks komisjon tagama vastuste kvantitatiivse ja kvalitatiivse hindamise. Samuti peaks komisjon pidevalt tegelema läbipaistvuse, juurdepääsu, tagaside ja aruandluse parandamisega osalejate jaoks.

5.4. Komitee kutsub komisjoni üles töötama välja strateegilisema lähenemise neile tavadele. Selleks tuleks neid institutsioonilisel ja representatiivsel alusel paremini struktureerida, kasutades ära Euroopa, liikmesriikide ja piirkondade tasandil juba olemasolevate nõuandvate esindusorganite vahendeid. Selleks peaks komisjon tegema tihedat koostööd komiteega ja esitama taotluse ettevalmistava arvamuse koostamiseks küsimuses, kuidas kodanikuühiskonna dialoogi tõhusalt ja järjepidevalt korraldada, mis viiks komisjoni selleteemalise teatise koostamiseni.

5.5. Komitee rõhutab, et kooskõlas komisjoni esimese asepresidendi Frans Timmermansi teatega Euroopa kodanikualgatus määruse läbivaatamise kohta tuleb suurendada Euroopa kodanikualgatus tulemuslikkust ja otsida ka uusi võimalusi, nt digivahendite kasutamine, iseäranis noorte ja haavatavatesse rühmadesse kuuluvate inimeste osalemise suurendamiseks.

5.6. Lõpetuseks tõdeb komitee, et komisjon on arvesse võtnud paljusid komitee panuses 2017. aasta tööprogrammi esitatud elemente. Siiski on ka teemasid, mis on jäänud kõrvale ja mida on seepärast korratud käesolevas dokumendis. Seoses komisjoni 2018. aasta tööprogrammi rakendamisega on komitee valmis esitama järgmise aasta kestel oma arvamused konkreetsete algatuste kohta ja osalema nendega tehtavas töös.

Brüssel, 5. juuli 2017

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS
